

Γιώργος Δουατζής: Χρόνου Σκιά – της Διώνης Δημητριάδου

13/02/2019

Γιώργος Δουατζής
Χρόνου Σκιά
εκδόσεις στίξις

η σοφία μιας ολόκληρης στιγμής

[...] η μνήμη όταν θέλει μπορεί ως και να σε σκοτώσει

γράφει ο Γιώργος Δουατζής γνωρίζοντας τον τρόπο που η δυναμική της μνήμης εισβάλλει (πάντα απροειδοποίητα) και κανοναρχεί αυτοβούλως τον μέσα κόσμο. Με την επίγνωση αυτή, όταν επιλέγεις να εκθέσεις τα αυθαιρέτως ανακύπτοντα, ταυτόχρονα προσφέρεις τον εαυτό σου στην κοινή θέα του τυπωμένου λόγου.

Μήπως, όμως, μόνον έτσι νοείται η γραφή, και μόνον έτσι παρέχεται σε κοινωνία αναγνωστική;

[...] Φτάνει να αναρωτηθείς, τη δύναμη που απαιτεί λιγοστό τράβηγμα μιας κουρτίνας για να χτυπήσεις το σκοτάδι, να έρθει τα απρόσμενο που πάντα με γέμιζε φως κι ελπίδα, όπως η πρώτη ανάσα όταν το κορμί ανεβαίνει στην επιφάνεια μετά τις καταδύσεις

Η Χρόνου Σκιά είναι ένας ποιητικός, στοχαστικός μονόλογος, μια διαδρομή προσωπική του Γιώργου Δουατζή στην αναμέτρησή του με τον χρόνο, που αθέατος στην ουσία υφαίνει το νήμα της ζωής. Μια εξομολόγηση προς εαυτόν, που τείνει ωστόσο σε μια δυναμική συνομιλία προς τον (πάντοτε ανοιχτό σε προκλήσεις) αποδέκτη της γραφής του. Οι εξομολογητικές γραφές έχουν μέσα τους το επικίνδυνο φορτίο μιας εκμυστήρευσης που κοινοποιείται με ανοιχτό το ενδεχόμενο όχι μόνον της ταύτισης με το ποιητικό υποκείμενο (ετούτο θα μπορούσε να εκληφθεί

και ως αναμενόμενο ή ευκαίω) αλλά κυρίως της παρερμηνείας της αρχικής συγγραφικής πρόθεσης. Ο ποιητής εκτίθεται γράφοντας και αναλύομενος μοιράζει τον εαυτό του στους άλλους. Ίσως αυτή να είναι και η βαθύτερη ιδέα που υποφώσκει κάτω από κάθε ποιητικό πόνημα που φθάνει στη μορφή μιας έκδοσης. Καθόλου μεμπτό αυτό, ωστόσο ανελέητα γυμνός ο δημιουργός από όποιο κάλυμμα θα προσέδιδε την αχλύ του μυστικού τοπίου στο έργο του. Στην προκειμένη περίπτωση αφήνεται ως σκοτεινός χώρος ο ίδιος ο χρόνος, που στοχαστικά προσεγγίζεται μαζί με την αναλύομενη ψυχή του ποιητή· ως προς αυτό λίγοι θα κατόρθωναν να προχωρήσουν σε μια αποκαλυπτική ανατομία της έννοιας του χρόνου χωρίς να καταλήξουν σε αδιέξοδες κοινοτοπίες. Εδώ έχουμε, όμως, μια πολύ ενδιαφέρουσα απόπειρα 'ανάγνωσης' του μετρητή της ζωής.

Χωρισμένη η γραφή σε τέσσερα κομμάτια (I, II, III, IV) συνιστά μια ποιητική σύνθεση που θέτει ερωτήματα (σε ευθύ ή πλάγιο λόγο) και ενδεχομένως αποπειράται απαντήσεις. Ερωτήματα που προσδίδουν στην ποίηση έναν απρόσμενο δοκιμαϊκό χαρακτήρα – όσο φυσικά μπορεί ο φιλοσοφικός στοχασμός να διεισδύσει στον ποιητικό λόγο και να αναδείξει έτσι τη σχέση: η ποίηση που προκαλεί την αυτοανάλυσή της αλλά και ο στοχασμός που περικλείεται στον ολιγόλεκτο (και αρκούντως κρυπτικό) ποιητικό στίχο.

*Αναρωτήθηκα τρις
αν έχει κύκλο ζωής η ανθρωπότητα
όπως ο άνθρωπος
αφού ό,τι ζει πεθαίνει
και πανταχού παρούσα
η τελευταία πράξη της ζωής*

*Τότε ήταν που λάλησε τρις
ένας άγνωστος κόκορας
που ξέμεινε στην πολιτεία
κι οι νύχτες έγιναν μεγάλες
για να αποδεχθώ
μια αυτοχειριαζόμενη ανθρωπότητα
που δεν καταδέχτηκε ποτέ τη σκέψη
των επερχόμενων γενιών
μιας και δεν είχε οίκτο
ούτε και για τον δόλιο εαυτό της*

Ο ποιητής σε μια ευθεία αναφορά στην ποίησή του δίνει το στίγμα της γραφής του, τον στόχο του, καταδεικνύοντας έτσι και το προσωπικό του ήθος. Παλεύοντας με λέξεις, που (καλά το γνωρίζει αυτό όποιος καταγίνεται με τη γραφή) σθεναρά αντιστέκονται και απειλούν με κατακρήμνιση την όποια έμπνευση αγωνιά να χωρέσει μέσα στο ελάχιστο σώμα τους, γιατρεύοντας με μια προσωπική αίσθηση ίασης τα δικά του τραύματα βρήκε τον μυστικό δρόμο προς τον (μακάρι) ευρύτερο ιαματικό χαρακτήρα της ποίησης. Δύσκολος δρόμος, απαιτητικός στο συνταίριασμα του προσωπικού πάθους με το πανανθρώπινο, στην αυθεντική μετάλλαξη του ιδιωτικού σε αλλότριο και ανοίκειο πένθος.

*Όταν βασανιστείς πυρπολημένος από μυριάδες λέξεις
για να εκφράσεις ένα μικρό ανείπωτο και χάνεις τον
ύπνο σου γιατί παράπεσε μια λέξη αρνούμενος φιλαυτία,
αυταρέσκεια, φτηνές δικαιολογίες*

[...]

*Τότε ίσως μπορέσεις να κάνεις την αρχή μ' έναν στίχο
μοναδικό, να σκάψεις τα θεμέλια για ένα εξαίσιο
ποίημα που θα στεγάσει τα δικά σου όνειρα, αλλά και
του κόσμου όλου*

Μοναχικός ο ποιητής, ακόμα κι όταν με όσα γράφει αγκαλιάζει τον άνθρωπο ξεφεύγοντας (ή για λίγο ξεγελώντας) την αδυναμία της μοναξιάς εν ώρα δημιουργίας. Ωστόσο συντροφευμένος από εκείνη την αύρα που γεννά καμιά φορά η σχέση των δύο ανθρώπων, τόσο διαφορετική στη δυναμική της, τόσο ξεχωριστή μέσα στην πληθώρα των θορύβων που χαρακτηρίζουν τη συναναστροφή των πολλών. Μια αναζωογόνηση εκεί που ο χρόνος (πάλι αυτός) διαρκώς υπενθυμίζει το κοντινό τέλος μιας διαδρομής. Μήπως, όμως, έχει εντελώς προσωπική διάσταση τότε ακόμη και αυτός ο αδυσώπητος μετρητής;

*Ήταν τόσος ο σεβασμός στον χρόνο και τον χώρο μου, που κατάφερνα τις
πιο υπόγειες διαδρομές στον εαυτό, έμπαινα στα άδυτα της ψυχής μου, και
έφερνα πάντα ένα εύρημα να αποθέσω στα έμπιστα χέρια σου. Ξέρεις,
καθώς συμβαίνει όταν ο χρόνος σταματά ή εξαφανίζεται, για να θυμίσει ότι η
ζωή έχει πολλούς σταθμούς έγερσης σηματοδότες του αύριο, εκεί όπου
χωρά της ύπαρξης κάθε δικαιολογία*

*Και το γκρίζο γέμιζε χρώματα, μια πανδαισία πλήρωνε τα σωθικά. Είναι οι
στιγμές που λες αξίζει να ζω, έτοιμος και δυνατός για κάθε ανηφοριά. Είναι
εκεί, στα μικρά πράγματα, όπου συνήθως κρύβεται η ευτυχία και σου δίνει
χρόνο πολύ ν' ασχοληθείς με πράγματα απλά και καθημερινά, πράγματα
άλλοτε διάφορα ή βαρετά, που παίρνουν άλλη διάσταση μέσα απ' τη
μοιρασιά*

Έξοχο και χειμαρρώδες το τελευταίο κομμάτι της ποιητικής σύνθεσης, δεν αφήνει καμία πλέον αμφιβολία πως η Χρόνου Σκιά, ετούτο το πιο πρόσφατο του Γιώργου Δουατζή, δεν είναι μόνο μια γραφή που αποπνέει εξομολογητική διάθεση, αν και θα αρκούσε αυτό για μια θετική αποτίμηση. Πρόκειται, πιστεύω, για μια κατάθεση εν συνόλω της δημιουργικής του πορείας, που με σαφήνεια προσδιορίζει και το ύφος και το ήθος της γραφής του, μια παρακαταθήκη ποιητική.

*Ανάλωσα πολύ χρόνο ξύνοντας σκουριές
από τα κάγκελα της φυλακής μου
κι έτσι δεν πρόλαβα να αρχίσω τα βαψίματα*

*Ίσως να ήταν πρόσχημα
μιας και η σκουριά τα πάντα κατατρώει
κι επειδή γνώριζα πως άνευ περιφραξης
δεν θα άλλαζε κάτι σ' αυτή την προαιώνια φυλακή
που έβριθε ελεύθερων χαρούμενων ανθρώπων*

*Εκείνη τη μεγάλη νύχτα αρνήθηκα να αποδεχθώ
τον νόμο του ισχυρού, να σκύψω το κεφάλι*

Αναπόφευκτη η αναφορά στον χρόνο που ρίχνει τη σκιά του πάνω του (με σχεδόν πενήντάχρονη πορεία στα γράμματα και 27 βιβλία), χωρίς όμως να καταργεί τη δημιουργικότητα, χωρίς να μειώνει την ποιητική έμπνευση στον τρόπο που ο στοχασμός γίνεται λέξεις διεγερτικές των αισθήσεων και της σκέψης του κάθε αποδέκτη. Άλλωστε, σημαντική είναι η αίσθηση της κάθε μιας στιγμής, η συνειδητοποίηση πως είναι αυτή η ελάχιστη μέσα στη σοφία της, που μπορεί να συμπυκνώνει όλο το νόημα του χρόνου, η στιγμή που μετουσιώνεται σε σύλληψη του αθέατου, σε καταγραφή της εικόνας, σε κοινοκτημοσύνη του αγαθού ως ποίηση πλέον.

Θαρρώ πως δικαιολογημένα ο ποιητής θα πει:

*Άρα καλώς πλανιέμαι
ασφαλής ανάμεσα στο άπειρο και το μηδέν
ώρες νυχτερινές, μοναχικές, ανώνυμες επίσης*